

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL

YVES BOT

prezentate la 3 mai 2016¹

Cauza C-554/14

Procedură penală

împotriva

Atanas Ognyanov

[cerere de decizie preliminară formulată de Sofiyski gradski sad (Tribunalul Orașului Sofia, Bulgaria)]

„Trimitere preliminară — Cooperare polițienească și judiciară în materie penală — Decizia-cadru 2008/909/JAI — Articolul 17 — Drept care reglementează executarea unei măsuri privative de libertate — Normă națională a statului de executare care prevede acordarea unei reduceri a pedepsei ca urmare a muncii prestate de persoana condamnată pe durata detenției sale în statul emitent — Admisibilitate — Principiul teritorialității legii penale — Principiul individualizării pedepsei — Obiectivul de reabilitare socială a persoanei în cauză — Obligația de interpretare conformă”

I – Introducere

1. Prezenta trimitere preliminară invită Curtea să analizeze un aspect al cooperării polițienești și judiciare în materie penală relativ puțin dezvoltat până în prezent de jurisprudență. Este vorba despre dreptul și modalitățile aplicabile în cazul executării unei pedepse privative de libertate atunci când o persoană condamnată este transferată, în temeiul Deciziei-cadru 2008/909/JAI², din statul membru de condamnare³ în statul membru de origine sau de reședință⁴.

2. Sofiyski gradski sad (Tribunalul Orașului Sofia, Bulgaria) ridică în special problema normelor aplicabile acordării unei reduceri a pedepsei.

3. Prin hotărârea din 28 noiembrie 2012, domnul Atanas Ognyanov, resortisant bulgar, a fost condamnat de autoritățile judiciare daneze la o pedeapsă privativă de libertate de 15 ani pentru săvârșirea infracțiunilor de tâlhărie în formă agravată și de omor pe teritoriul danez. Acesta a fost plasat în detenție într-un penitenciar danez de la 10 ianuarie 2012 la 1 octombrie 2013, dată la care a fost transferat autorităților judiciare bulgare.

4. Domnul Ognyanov a lucrat pe durata detenției sale în Danemarca.

1 — Limba originală: franceza.

2 — Decizia-cadru a Consiliului din 27 noiembrie 2008 privind aplicarea principiului recunoașterii reciproce în cazul hotărârilor judecătorești în materie penală care impun pedepse sau măsuri privative de libertate în scopul executării lor în Uniunea Europeană (JO 2008, L 327, p. 27, denumită în continuare „decizia-cadru”).

3 — Denumit în continuare „stat emitent”. Potrivit articolului 1 litera (c) din decizia-cadru, este vorba despre statul membru în care a fost pronunțată o hotărâre judecătorească.

4 — Denumit în continuare „stat de executare”. Potrivit articolului 1 litera (d) din decizia-cadru, este vorba despre statul membru căruia i-a fost transmisă o hotărâre judecătorească în scopul recunoașterii sau executării acesteia.

5. Sofiyski gradski sad (Tribunalul Oraşului Sofia) are în prezent sarcina de a statua cu privire la aspecte legate de procedurile de executare a acestei pedepse și în special cu privire la durata pedepsei restante. În acest context s-a ridicat problema unei reduceri a pedepsei ca urmare a muncii prestate de persoana în cauză pe durata detenției sale în Danemarca.

6. Întrucât legislația daneză nu permite acordarea unei astfel de reduceri a pedepsei, instanța de trimitere se întreabă dacă are dreptul, conform jurisprudenței Varhoven kasatsionen sad (Înalta Curte de Casație, Bulgaria), să aplice legislația națională mai favorabilă perioadei în care domnul Ognyanov s-a aflat în detenție în Danemarca. Astfel, potrivit Nakazatelen Kodeks (Codul penal bulgar)⁵, două zile de lucru reprezintă echivalentul a trei zile de privare de libertate. Așadar, persoana în cauză ar beneficia de o reducere a pedepsei nu de 1 an, 8 luni și 20 de zile, ci de 2 ani, 6 luni și 24 de zile, ceea ce i-ar permite să fie eliberată înainte de termen⁶.

7. În acest scop, instanța de trimitere se bazează pe prevederile articolului 17 din decizia-cadru.

8. Potrivit acestei dispoziții, executarea unei pedepse este reglementată de legea statului de executare. Legiuitorul Uniunii Europene arată că autoritățile judiciare ale acestui stat sunt, prin urmare, singurele competente să decidă cu privire la procedurile de executare și să stabilească toate măsurile aferente, cu condiția, pe de o parte, să deducă întreaga perioadă privativă de libertate deja executată în statul emitent și, pe de altă parte, să respecte obligația de informare prevăzută la alineatul (3) al articolului menționat.

9. Instanța de trimitere solicită deci Curții să clarifice dacă, potrivit articolului 17 din decizia-cadru, are dreptul de a substitui legislației daneze, mai strictă, legislația națională, astfel încât să acorde persoanei în cauză o reducere a pedepsei ca urmare a muncii prestate de aceasta înaintea transferării sale.

10. În prezentele concluzii vom propune Curții să declare că articolul 17 alineatele (1) și (2) din decizia-cadru se opune unei norme naționale precum cea în discuție în litigiul principal chiar și în cazul în care aceasta este mai favorabilă persoanei condamnate.

11. Analiza noastră va fi ghidată în special de respectarea a două principii, cel al teritorialității legii penale și cel al individualizării pedepsei, pe care se sprijină orice lege privind executarea pedepselor. Vom defini domeniul de aplicare al acestor principii și vom explica motivele pentru care respectarea lor impune ca executarea unei pedepse privative de libertate și în special acordarea unei reduceri a pedepsei să fie reglementate de legea statului membru în care este deținută efectiv persoana condamnată. Vom sublinia de asemenea necesitatea de a respecta suveranitatea națională a statului emitent și aspectele pe care le implică încrederea reciprocă între statele membre în contextul punerii în aplicare a deciziei-cadru.

12. Deși recunoaștem că, într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, legislația bulgară pare într-adevăr mai favorabilă pentru persoana în cauză, vom concluziona totuși că, ținând seama de domeniile de competență teritorială respective, statul de executare nu poate să aplice în mod legitim anumite dispoziții ale codului său penal în cazul pedepsei executate pe teritoriul statului emitent. În lipsa aplicabilității legislației bulgare, nu se poate aplica, așadar, regula retroactivității legii penale mai favorabile prevăzută la articolul 49 alineatul (1) ultima teză din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene⁷.

5 — Denumit în continuare „NK”.

6 — În decizia de trimitere în cauza Ognyanov (C-614/14), aflată pe rolul Curții, și în care am prezentat de asemenea concluzii, procurorul general de la Sofiyska gradska prokuratura (Procuratura oraşului Sofia, Bulgaria) repune în discuție calculul efectuat de instanța de trimitere pentru motivul că aceasta nu ar fi luat în considerare zilele nelucrătoare.

7 — Denumită în continuare „carta”.

II – Cadrul juridic

A – Dreptul Uniunii

1. Decizia-cadru

13. Decizia-cadru se întemeiază pe principiul recunoașterii reciproce⁸ a hotărârilor judecătorești, potrivit căruia aceste hotărâri se execută direct în întreaga Uniune Europeană, fără a fi necesară nicio procedură de validare⁹.

14. În conformitate cu considerentul (9) și cu articolul 3 alineatul (1) din decizia-cadru, aceasta urmărește să garanteze recunoașterea și executarea hotărârilor¹⁰ prin care o persoană este condamnată¹¹ la o pedeapsă privativă de libertate într-un alt stat membru decât statul emitent, în vederea facilitării reabilitării sociale a persoanei condamnate.

15. Fiind un corolar necesar al libertății de circulație, transferul persoanei condamnate către statul membru de origine sau de reședință trebuie să îi sporească șansele de reabilitare socială, oferindu-i posibilitatea de a-și păstra legăturile de familie, lingvistice și culturale.

16. După ce s-a asigurat că executarea pedepsei de către statul de executare va contribui la realizarea acestui obiectiv, statul emitent transmite autorităților statului de executare hotărârea judecătorească de condamnare în conformitate cu procedurile prevăzute la articolele 4 și 5 din decizia-cadru.

17. În această privință, statul emitent anexează un certificat completat corespunzător, al cărui model figurează în anexa I la decizia-cadru. Acest certificat conține diverse rubrici în care statul emitent poate introduce informațiile privind identitatea persoanei urmărite penal și denumirea autorității care a pronunțat hotărârea, natura infracțiunii săvârșite, precum și natura și durata pedepsei.

18. La rubrica (i) din această anexă, intitulată „Stadiul hotărârii de condamnare”, punctul 2, care vizează informațiile privind durata pedepsei, invită autoritatea competentă a statului emitent să completeze următoarele puncte:

„2.1. Durata totală a pedepsei (în zile): [...]

2.2. Perioada totală a pedepsei privative de libertate deja executate în raport cu pedeapsa în legătură cu care a fost emisă hotărârea judecătorească (în zile):

[...] la data de [...] (specificați data pe baza căreia s-a făcut calculul: zz-ll-aaaa): [...]

2.3. Numărul de zile care urmează să fie dedus din durata totală a pedepsei din alte motive decât cel menționat la punctul 2.2 (de exemplu, amnistii, grațieri sau măsuri de clemență etc., deja acordate în legătură cu pedeapsa):

[...] la data de [...] (specificați data pe baza căreia s-a făcut calculul: zz-ll-aaaa): [...]

[...]”

8 — Considerentele (1), (2) și (5) ale deciziei-cadru.

9 — A se vedea în această privință Concluziile Consiliului European de la Tampere din 15-16 octombrie 1999.

10 — Potrivit articolului 1 litera (a) din decizia-cadru, noțiunea „hotărâre judecătorească” desemnează „o decizie sau un ordin definitiv pronunțate de către o instanță judecătorească din statul emitent prin care este condamnată o persoană fizică”.

11 — Potrivit articolului 1 litera (b) din decizia-cadru, noțiunea „pedeapsă” este definită ca fiind „orice pedeapsă sau măsură privativă de libertate impusă pentru o perioadă de timp limitată sau nelimitată ca urmare a unei infracțiuni pe baza unui proces penal”.

19. Articolul 8 din decizia-cadru, intitulat „Recunoașterea hotărârii judecătorești și executarea pedepsei”, prevede la alineatul (1):

„Autoritatea competentă din statul de executare a sentinței recunoaște o hotărâre judecătorească transmisă [...] și ia toate măsurile necesare pentru executarea pedepsei, cu excepția cazurilor în care decide să invoce unul dintre temeiurile de nerecunoaștere sau neexecutare prevăzute la articolul 9.”

20. Articolul 17 din decizia-cadru, intitulat „Legea care reglementează executarea”, a cărui interpretare este solicitată în prezenta cauză, are următorul cuprins:

„(1) Executarea unei pedepse este reglementată de legea statului de executare. Autoritățile statului de executare sunt singurele competente, sub rezerva alineatelor (2) și (3), să decidă cu privire la procedurile de executare și să stabilească toate măsurile aferente, inclusiv temeiurile pentru eliberarea înainte de termen sau condiționată.

(2) Autoritatea competentă a statului de executare deduce întreaga perioadă privativă de libertate deja executată în legătură cu pedeapsa în privința căreia s-a pronunțat hotărârea judecătorească din durata totală a pedepsei privative de libertate care trebuie executată.

(3) La cerere, autoritatea competentă a statului de executare informează autoritatea competentă a statului emitent cu privire la dispozițiile aplicabile în ceea ce privește posibila eliberare înainte de termen sau condiționată. Statul emitent poate fi de acord cu aplicarea acestor dispoziții sau poate retrage certificatul.

(4) Statele membre pot prevedea ca orice hotărâre cu privire la eliberarea înainte de termen sau condiționată să poată lua în considerare acele dispoziții din dreptul național indicate de statul emitent în temeiul cărora persoana în cauză are dreptul la eliberare înainte de termen sau condiționată într-un anumit moment.”

21. Potrivit articolului 26 alineatul (1) prima liniuță din decizia-cadru, aceasta înlocuiește, de la 5 decembrie 2011, Convenția Europeană asupra transferării persoanelor condamnate, semnată la Strasbourg în 21 martie 1983¹², precum și protocolul adițional la aceasta din 18 decembrie 1997.

22. În temeiul articolului 29 alineatul (1) din decizia-cadru, aceasta trebuia să fie pusă în aplicare de statele membre până la 5 decembrie 2011. Regatul Danemarcei a transpus-o în dreptul național, spre deosebire de Republica Bulgaria.

B – *Dreptul bulgar*

23. Articolul 41 alineatul (3) din NK prevede că perioada în care persoana condamnată a lucrat se scade din durata pedepsei, două zile de lucru fiind considerate echivalentul a trei zile de privare de libertate.

12 — Denumită în continuare „Convenția asupra transferării”. Textul acestei convenții este disponibil pe site-ul internet al Consiliului Europei. Ea a fost ratificată de 64 de state și a intrat în vigoare la 1 iulie 1985. Dintre statele membre, doar Republica Croația și Republica Finlanda nu au semnat-o.

24. Articolul 457 din Nakazatelno protsesualen Kodeks (Codul de procedură penală bulgar)¹³, intitulat „Soluționarea de către instanță a problemelor legate de executarea hotărârii”, prevede:

„(1) Odată ce persoana condamnată intră pe teritoriul Republicii Bulgaria sau odată ce s-a stabilit că aceasta se află pe teritoriul bulgar, procurorul general transmite hotărârea judecătorească admisă spre executare, precum și documentele anexate la aceasta, către Sofiyski gradski sad (Tribunalul Orașului Sofia [...]), împreună cu o propunere de soluționare a problemelor legate de executarea acestei hotărâri.

(2) [Sofiyski gradski sad (Tribunalul Orașului Sofia)] se pronunță cu privire la propunere prin ordonanță în cadrul unei ședințe la care participă procurorul și la care persoana condamnată este convocată să compare.

(3) Ordonanța menționează numărul și data hotărârii judecătorești pronunțate în vederea executării, cauza în care a fost adoptată aceasta, textul legii bulgare care stabilește răspunderea penală pentru infracțiunea săvârșită și durata pedepsei privative de libertate impuse de instanța străină și stabilește regimul inițial al pedepsei care trebuie executată, precum și tipul de penitenciar.

(4) Dacă durata maximă a privării de libertate prevăzută de dreptul bulgar pentru infracțiunea săvârșită este mai mică decât durata stabilită în hotărârea judecătorească, [Sofiyski gradski sad (Tribunalul Orașului Sofia)] reduce pedeapsa impusă la durata maximă respectivă. Dacă dreptul bulgar nu prevede privarea de libertate pentru infracțiunea săvârșită, [această instanță] stabilește o pedeapsă care să corespundă în cea mai mare măsură posibilă pedepsei impuse în hotărârea judecătorească.

(5) Durata arestului preventiv și a pedepsei deja executate în statul membru de condamnare se deduce și – în cazul în care condamnările diferă – se ia în calcul la stabilirea duratei pedepsei.

(6) Pedepsele complementare stabilite în hotărârea judecătorească trebuie executate dacă sunt prevăzute de dispozițiile corespunzătoare din dreptul bulgar și dacă nu au fost executate în statul de condamnare.

(7) Ordonanța instanței poate fi atacată la Sofiyski Apelativen sad (Curtea de Apel din orașul Sofia, Bulgaria).”

III – Situația de fapt din litigiul principal

25. Domnul Ognyanov, resortisant bulgar, a fost condamnat în Danemarca la o pedeapsă privativă de libertate de 15 ani pentru săvârșirea infracțiunilor de tâlhărie în formă agravată și de omor pe teritoriul danez. Acesta a fost plasat în detenție într-un penitenciar danez de la 10 ianuarie 2012 la 1 octombrie 2013, când a fost transferat autorităților judiciare bulgare.

26. Domnul Ognyanov a lucrat pe durata detenției sale în Danemarca, mai exact de la 23 ianuarie 2012 la 30 septembrie 2013.

27. Autoritățile judiciare daneze s-au bazat pe dispozițiile deciziei-cadru în vederea transferării persoanei în cauză. Ele au solicitat în special omologarea lor bulgare să le informeze cu privire la pedeapsa pe care acestea din urmă intenționau să o impună și cu privire la normele aplicabile în materia eliberării înainte de termen. În această privință, autoritățile judiciare daneze au atras atenția în

13 — Denumit în continuare „NPK”.

mod expres asupra faptului că dreptul danez nu prevede o reducere a pedepsei persoanei în cauză ca urmare a muncii prestate de aceasta în decursul detenției. Nu este exclus, în opinia noastră, ca autoritățile judiciare daneze să fi ținut seama în alt mod de munca prestată de domnul Ognyanov în detenție.

28. Din decizia de trimitere reiese că autoritățile judiciare bulgare au recunoscut hotărârea pronunțată de autoritățile judiciare daneze și au acceptat executarea pedepsei impuse. În acest scop și potrivit articolului 457 din NPK, procurorul general de la Procuratura orașului Sofia a sesizat instanța de trimitere, solicitându-i să se pronunțe cu privire la problemele legate de procedurile de executare a pedepsei și în special să stabilească durata pedepsei restante.

29. În acest context, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă are dreptul, conform jurisprudenței Varhoven kasatsionen sad (Curtea Supremă de Casație), să îi acorde persoanei în cauză o reducere a pedepsei ca urmare a muncii prestate de aceasta pe durata încarcerării sale în Danemarca.

30. Astfel, în hotărârea din 12 noiembrie 2013, Varhoven kasatsionen sad (Curtea Supremă de Casație) a considerat că, în scopul aplicării articolului 457 alineatul (5) din NPK, „munca de interes general prestată în statul de condamnare de către resortisantul bulgar condamnat și transferat trebuie să fie luată în calcul de către [Sofiyski gradski sad (Tribunalul Orașului Sofia)] în vederea reducerii duratei pedepsei, cu excepția cazului în care durata pedepsei restante determinată de statul emitent a fost calculată după luarea în considerare a muncii prestate”.

31. Varhoven kasatsionen sad (Curtea Supremă de Casație) s-a bazat pe articolul 9 alineatul (3) din Convenția asupra transferării, precum și pe precizările din raportul explicativ al acestei convenții.

32. În opinia acestei instanțe, transferarea deținutului implică în special faptul că statului de executare i se acordă o competență exclusivă în ceea ce privește executarea pedepsei, atât în cazul executării restului pedepsei, cât și în cazul conversiei condamnării.

33. Este interesant de remarcat motivarea Varhoven kasatsionen sad (Curtea Supremă de Casație):

„Legislația bulgară prevede posibilitatea reducerii pedepsei privative de libertate în temeiul articolului 41 alineatul (3) din NK în cazul în care resortisantul bulgar transferat a prestat o muncă de interes general pe durata executării respectivei pedepse. Este cert că persoana condamnată trebuie să beneficieze de o reducere [a pedepsei] dacă lucrează după transferarea sa în Bulgaria. *Această considerație se impune însă și în cazul în care persoana respectivă a prestat o muncă precum cea prevăzută de articolul 178 din [Legea privind executarea pedepselor și arestul preventiv (zakon za izpalnenie na nakazaniyata i zadarzhanieto pod strazha)]¹⁴ în statul de condamnare, chiar dacă această considerație nu este prevăzută de legislația acestui din urmă stat.* Astfel, prestarea unei munci nu constituie un element al pedepsei privative de libertate în sine, ci o consecință a executării acesteia. Se poate deduce din raționamentul prezentat că luarea în considerare a muncii prestate în vederea reducerii duratei pedepsei conform articolului 41 alineatul (3) din NK nu este legată de individualizarea (stabilirea) pedepsei, ci că se referă la o măsură legată de executarea acesteia. *Acest lucru angajează competența statului de executare, ale cărui norme în materia executării pedepsei se aplică în integralitate, inclusiv în ceea ce privește motivele și modalitățile de comutare a pedepsei.*

[...] Contabilizarea muncii prestate în vederea reducerii duratei pedepsei conform articolului 41 alineatul (3) din NK ține seama de efectele pozitive ale acestei munci asupra procesului de reeducare și de reabilitare a persoanei condamnate. Incluziunea profesională a persoanei condamnate este o condiție prealabilă importantă pentru reabilitarea sa socială, sfera de aplicare juridică și efectele acesteia făcând obiectul unei evaluări unice, indiferent de faptul dacă munca a fost prestată în altă țară

14 — DV nr. 25 din 3 aprilie 2009.

sau pe teritoriul Republicii Bulgaria. În temeiul legii – potrivit articolului 41 alineatul (3) din NK –, perioada în care persoana condamnată a prestat o muncă de interes general este considerată perioadă de executare a pedepsei privative de libertate, indiferent de locul în care a fost prestată respectiva muncă. Deducerea zilelor lucrate reprezintă un privilegiu juridic care nu constituie o revizuire a pedepsei privative de libertate impuse de statul de condamnare și nici a «duratei» acestei pedepse, ci o consecință favorabilă aplicabilă în mod obligatoriu, întemeiată pe faptul că persoana condamnată a prestat o muncă de interes general în timp ce își executa pedeapsa privativă de libertate și în timpul detenției. În consecință, este vorba despre o comutare a pedepsei ^[15] în sensul articolului 12 din Convenția asupra transferării.

[...]

Având în vedere cele ce precedă, pentru soluționarea problemei referitoare la transferul unui resortisant bulgar condamnat dintre procurorul general al Republicii Bulgaria și autoritatea competentă a celui alt stat, acordul la care au ajuns aceste două părți trebuie să fie însoțit de informații exacte care să arate dacă persoana condamnată a prestat o muncă (sau dacă a participat la cursuri și stagii de formare profesională) pe durata executării unei pedepse privative de libertate într-un penitenciar [...] din altă țară, în ce perioadă a prestat munca respectivă și dacă durata pedepsei restante stabilită de statul emitent a fost calculată după ce s-a luat în considerare munca prestată în străinătate”¹⁶.

IV – Întrebările preliminare

34. În aceste împrejurări, Sofiyski gradski sad (Tribunalul Orașului Sofia) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) Dispozițiile deciziei-cadru permit ca, în cursul procedurii de transferare a persoanei condamnate, în temeiul muncii prestate de aceasta în perioada de executare în statul emitent, statul de executare să reducă durata pedepsei privative de libertate aplicate de către statul emitent după cum urmează:
- a) reducerea pedepsei se face ca urmare a aplicării dreptului statului de executare cu privire la executarea pedepsei, conform articolului 17 alineatul (1) din decizia-cadru. Această dispoziție permite ca legislația statului de executare cu privire la executarea pedepsei să se aplice deja în cadrul procedurii de transferare referitor la împrejurări produse în perioada în care persoana condamnată se afla sub jurisdicția statului emitent (și anume referitor la munca prestată în timpul detenției în penitenciarul statului emitent)?
 - b) reducerea pedepsei se face pe baza deducerii conform articolului 17 alineatul (2) din decizia-cadru. Această prevedere permite deducerea unei perioade mai îndelungate decât perioada de detenție stabilită conform dreptului statului emitent atunci când se aplică dreptul statului de executare și astfel se efectuează o nouă apreciere juridică a circumstanțelor produse în statul emitent (și anume munca prestată în penitenciarul statului emitent)?
- 2) În cazul în care această dispoziție sau alte dispoziții ale deciziei-cadru se aplică reducerii pedepsei în discuție, statul emitent trebuie informat în legătură cu acest fapt în situația în care a solicitat acest lucru în mod expres, iar în cazul unei opoziții se va suspenda procedura de transferare? În cazul unui răspuns afirmativ la cerința privind informarea, cum trebuie aceasta să aibă loc: va viza dreptul aplicabil, în mod general și abstract, sau reducerea concretă pe care instanța o va aplica în cazul persoanei condamnate?

15 — În opinia noastră, contrar mențiunilor făcute de Varhoven kasatsionen sad (Curtea Supremă de Casație), în speță nu este vorba despre „comutarea pedepsei”, ci despre reducerea acesteia.

16 — Sublinierea noastră.

3) În ipoteza în care Curtea apreciază că articolul 17 alineatele (1) și (2) din decizia-cadru nu permite o reducere a pedepsei de către statul de executare în temeiul dreptului său intern (ca urmare a muncii prestate în statul emitent), decizia instanței naționale de a aplica totuși legea sa națională întrucât este mai favorabilă decât articolul 17 din decizia-cadru, este compatibilă cu dreptul Uniunii?”

35. Guvernele german, spaniol, olandez și austriac și guvernul Regatului Unit, precum și Comisia Europeană au formulat observații.

36. Nu putem decât să regretăm absența părților din litigiul principal și a guvernului bulgar. Acestea nu au prezentat nicio observație scrisă și nu au fost prezente nici la ședință.

V – Observații introductive

37. Înainte de a începe analiza întrebărilor adresate de instanța de trimitere, se impun două observații pentru a confirma competența Curții de a statua cu titlu preliminar cu privire la aceste întrebări și utilitatea interpretării articolului 17 din decizia-cadru.

38. În primul rând, contrar a ceea ce reiese din decizia de trimitere, transferarea persoanei în cauză s-a realizat nu în temeiul dispozițiilor deciziei-cadru, ci al dispozițiilor Convenției asupra transferării.

39. Acest lucru rezultă în mod expres din cererea de transferare a domnului Ognyanov emisă de Ministerul Justiției din Danemarca la 26 martie 2013 și din ansamblul corespondenței ulterioare aferente, inclusă în dosarul național.

40. În lipsa transpunerii deciziei-cadru de către Republica Bulgaria, autoritățile judiciare daneze s-au referit în mod clar la dispozițiile Convenției asupra transferării.

41. Acest element determină *ipso facto* necompetența Curții?

42. În opinia noastră, răspunsul este negativ.

43. În acest sens, considerăm că instanța de trimitere a vizat în întrebările sale, în deplină cunoștință de cauză, dispozițiile deciziei-cadru. Astfel, în temeiul articolului 29 alineatul (1) din aceasta, Republica Bulgaria era în principiu obligată să transpună decizia-cadru cel târziu la 5 decembrie 2011. Începând cu această dată, în temeiul articolului 26 alineatul (1) prima liniuță din decizia-cadru, Republica Bulgaria ar fi trebuit să înlocuiască Convenția asupra transferării și protocolul adițional la aceasta.

44. Întrucât cererea de transferare a domnului Ognyanov fusese emisă la 26 martie 2013 și transferul acestuia avusese loc deja, în urma acordului exprimat de autoritățile judiciare bulgare la 1 octombrie 2013, singurele dispoziții aplicabile transferării persoanei în cauză între cele două state membre ar fi trebuit să fie așadar, în principiu, cele prevăzute de decizia-cadru.

45. În consecință, instanța de trimitere a optat să sesizeze Curtea cu o problemă de interpretare a dispozițiilor deciziei-cadru.

46. Amintim că, în cadrul procedurii instituite prin articolul 267 TFUE, numai instanța națională care este sesizată cu soluționarea litigiului și care trebuie să își asume răspunderea pentru hotărârea judecătorească ce urmează a fi pronunțată are competența să aprecieze, luând în considerare particularitățile cauzei, atât necesitatea unei hotărâri preliminare pentru a fi în măsură să pronunțe

propria hotărâre, cât și pertinenta întrebărilor pe care le adresează Curții¹⁷.

47. Prezumția de relevanță a întrebărilor adresate cu titlu preliminar de instanțele naționale nu poate fi înlăturată decât în cazuri excepționale, atunci când este evident că interpretarea solicitată a dispozițiilor dreptului Uniunii vizate de aceste întrebări nu are nicio legătură cu realitatea ori cu obiectul litigiului principal sau atunci când problema este de natură ipotetică ori atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt sau de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care i-au fost adresate¹⁸.

48. Or, în speță nu suntem în prezența niciuneia dintre aceste împrejurări.

49. În consecință, considerăm că nimic nu împiedică Curtea să statueze în prezenta cauză interpretând dispozițiile deciziei-cadru.

50. În al doilea rând, trebuie subliniat că unul dintre obstacolele care ar fi putut împiedica punerea în aplicare de către instanța de trimitere a obligației sale de interpretare conformă a dreptului național – ne referim aici la jurisprudența adoptată de Varhoven kasatsionen sad (Curtea Supremă de Casație) în ceea ce privește domeniul de aplicare al articolului 41 alineatul (3) din NK – nu mai există în prezent.

51. Astfel, în Hotărârea din 19 aprilie 2016, DI¹⁹, Curtea a statuat că obligația de interpretare conformă „include obligația instanțelor naționale de a modifica, dacă este cazul, o jurisprudență consacrată dacă aceasta se întemeiază pe o interpretare a dreptului național incompatibilă cu obiectivele unei directive”²⁰.

52. Or, principiul desprins de Curte se impune în aceeași măsură și în privința deciziei-cadru.

53. Amintim, așadar, că în Hotărârea din 16 iunie 2005, Pupino²¹, Curtea s-a pronunțat în sensul că natura obligatorie a deciziilor-cadru, formulată în termeni identici cu cei ai articolului 288 al treilea paragraf TFUE, precum și principiul cooperării loiale, care se impune în cadrul cooperării polițienești și judiciare în materie penală²², creează pentru autoritățile naționale și în special pentru instanțele naționale o obligație de interpretare conformă a dreptului național²³. Amintim că această obligație de interpretare conformă a dreptului național este inerentă sistemului Tratatului FUE, în măsura în care permite instanțelor naționale să asigure, în cadrul competențelor lor, deplina eficacitate a dreptului Uniunii atunci când judecă litigiile cu care sunt sesizate²⁴.

54. În consecință, interpretarea articolului 41 alineatul (3) din NK în conformitate cu articolul 17 alineatul (1) din decizia-cadru este, în opinia noastră, pe deplin posibilă.

55. În plus, instanța de trimitere nu este limitată în acest sens de necesitatea respectării principiilor securității juridice și neretroactivității. Știm că principiile menționate se opun, în temeiul unei jurisprudențe constante, posibilității ca „obligația de interpretare conformă să conducă la stabilirea sau la agravarea, în temeiul unei decizii-cadru și independent [de existența] unei legi de punere în aplicare a acesteia, a răspunderii penale a persoanelor care încalcă dispozițiile deciziei respective”²⁵.

17 — Hotărârea din 26 februarie 2013, Melloni (C-399/11, EU:C:2013:107, punctul 28 și jurisprudența citată).

18 — Hotărârea din 26 februarie 2013, Melloni (C-399/11, EU:C:2013:107, punctul 29 și jurisprudența citată).

19 — C-441/14, EU:C:2016:278.

20 — Punctul 33 și jurisprudența citată.

21 — C-105/03, EU:C:2005:386.

22 — Punctul 42.

23 — Punctul 34.

24 — A se vedea în special Hotărârea din 24 ianuarie 2012, Dominguez (C-282/10, EU:C:2012:33, punctul 24 și jurisprudența citată).

25 — Hotărârea din 16 iunie 2005, Pupino (C-105/03, EU:C:2005:386, punctul 45). Din această hotărâre reiese că „obligația instanței naționale de a face referire la conținutul unei decizii-cadru atunci când interpretează normele pertinente din dreptul său național este limitată de principiile generale de drept și în special de principiile securității juridice și neretroactivității” (punctul 44).

56. Or, în prezenta cauză, dispoziția care face obiectul cererii de decizie preliminară nu privește întinderea răspunderii penale a persoanei în cauză, ci o procedură de executare a pedepsei impuse acestei persoane și îndeosebi acordarea unei reduceri a pedepsei.

57. Având în vedere aceste elemente, nimic nu împiedică, în consecință și în lipsa transpunerii deciziei-cadru în Bulgaria, instanța de trimitere să interpreteze normele pertinente din NK, în măsura posibilului, în lumina textului și a finalității deciziei-cadru pentru a obține rezultatul urmărit de aceasta.

VI – Analiza noastră

A – *Cu privire la prima întrebare*

58. Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită Curții în esență să stabilească dacă articolul 17 alineatele (1) și (2) din decizia-cadru trebuie interpretat în sensul că se opune unei norme naționale care, într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, ar permite statului de executare să acorde persoanei condamnate o reducere a pedepsei ca urmare a muncii prestate de aceasta pe durata detenției sale în statul emitent.

59. Conform articolului 17 alineatul (1) din decizia-cadru, executarea unei pedepse, inclusiv în ceea ce privește motivele de eliberare înainte de termen sau condiționată, este reglementată de legea statului de executare.

60. Prin urmare, în prezenta cauză, Sofiyski gradski sad (Tribunalul Orașului Sofia) solicită să se stabilească dacă trebuie aplicată legea statului de executare, și anume în speță articolul 41 alineatul (3) din NK, pentru perioada în care persoana condamnată s-a aflat în detenție în Danemarca.

61. Într-adevăr, formularea utilizată de legiuitorul Uniunii la articolul 17 alineatul (1) prima teză din decizia-cadru poate da naștere unei îndoieli cu privire la repartizarea competențelor în domeniul executării pedepsei privative de libertate, iar lucrările pregătitoare referitoare la această dispoziție nu aduc clarificări reale în ceea ce privește interpretarea dispoziției menționate.

62. Pe de o parte, legiuitorul Uniunii nu definește ce trebuie înțeles prin „executarea unei pedepse” în sensul articolului 17 alineatul (1) din decizia-cadru.

63. Pe de altă parte, nu precizează dacă este vorba despre executarea pedepsei începând din momentul pronunțării hotărârii judecătorești în statul emitent sau începând doar din momentul transferării persoanei în cauză către statul de executare.

1. Definiția noțiunii „executarea pedepsei”

64. Definierea noțiunii „executarea pedepsei” este o condiție prealabilă indispensabilă.

65. Astfel, dacă trebuie să statuăm cu privire la competența statului emitent și, respectiv, a statului de executare în ceea ce privește chiar executarea unei pedepse, trebuie să definim în prealabil noțiunea respectivă.

66. Pe de altă parte, dacă trebuie să asigurăm recunoașterea reciprocă a hotărârilor judecătorești de pronunțare a unei pedepse privative de libertate și executarea efectivă a pedepselor în alt stat decât cel emitent, trebuie să definim această noțiune „la nivelul Uniunii”, deoarece complexitatea și uneori chiar incertitudinea legislațiilor și a practicilor de executare a pedepselor penale pot să facă dificilă această sarcină. Or, eficacitatea executării pedepselor este o componentă esențială a politicii penale în general și a spațiului judiciar european în materie penală în special.

67. Prin urmare, trebuie să începem analiza prin a defini noțiunea „executarea pedepsei”.

68. Potrivit articolului 1 litera (b) din decizia-cadru, „pedeapsa” – sau, pentru a folosi formularea utilizată în versiunea în limba franceză a deciziei-cadru, „condamnation”²⁶ – vizează o pedeapsă privativă de libertate impusă de o instanță națională, pentru o perioadă limitată sau nelimitată, ca urmare a unei infracțiuni, pe baza unui proces penal²⁷.

69. Măsurile care constituie „pedepse” intră sub incidența articolului 49 din cartă și a articolului 7 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950²⁸.

70. Prin urmare, măsurile având ca obiect „executarea pedepsei” vizează punerea în aplicare a unei „pedepse” [N. T.: „peine” sau „condamnation” în versiunea în limba franceză a deciziei-cadru]. Curtea Europeană a Drepturilor Omului apreciază că aceste măsuri nu fac parte integrantă din „pedeapsă” și, în consecință, nu intră sub incidența articolului 7 din CEDO²⁹.

71. Executarea unei pedepse intervine după pronunțarea definitivă a sentinței. Prin urmare, este vorba despre ultima etapă a procesului penal, cea în care sentința începe să producă efecte.

72. Aceasta include toate măsurile de natură, pe de o parte, să garanteze executarea materială a pedepsei, precum mandatul de arestare, și, pe de altă parte, să asigure reabilitarea socială a persoanei condamnate. În acest cadru, autoritățile judiciare competente trebuie să stabilească procedurile de derulare a executării pedepsei și de ajustare a acesteia, hotărând, cu titlu de exemplu, aplicarea regimului de executare deschis, acordarea permisiunii de ieșire din penitenciar, aplicarea regimului de executare semideschis, fracționarea și suspendarea executării pedepsei, luarea măsurii de eliberare înainte de termen sau condiționată a deținutului ori de plasare a acestuia sub supraveghere electronică. Legislația privind executarea pedepselor include de asemenea măsurile care ar putea fi adoptate după eliberarea persoanei condamnate, precum plasarea acesteia sub supraveghere judiciară sau chiar participarea sa la programe de reabilitare, ori măsurile de despăgubire a victimelor.

26 — În versiunea în limba engleză a deciziei-cadru se utilizează un singur termen, și anume „sentence”, pentru a desemna în mod nediferențiat „pedeapsa”, respectiv „condamnarea”.

27 — Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, „punctul de plecare pentru orice apreciere a existenței unei «pedepse» constă în a determina dacă măsura în cauză a fost impusă în urma unei condamnări pentru o infracțiune. Și alte elemente pot fi considerate relevante în acest sens: natura și scopul măsurii în cauză, încadrarea ei în dreptul intern, procedurile asociate adoptării și executării ei, precum și gravitatea ei [...]. Gravitatea măsurii nu este însă decisivă în sine, din moment ce numeroase măsuri fără caracter penal de natură preventivă pot avea un impact considerabil asupra persoanei respective” (a se vedea în această privință Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Del Río Prada împotriva Spaniei din 21 octombrie 2013, CE:ECHR:2013:1021JUD004275009, § 82 și jurisprudența citată).

28 — Denumită în continuare „CEDO”.

29 — Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Uttley împotriva Regatului Unit din 29 noiembrie 2005, CE:ECHR:2005:1129DEC003694603, și Hotărârea Del Río Prada împotriva Spaniei din 21 octombrie 2013, CE:ECHR:2013:1021JUD004275009.

73. În cadrul contenciosului tratat, Curtea Europeană a Drepturilor Omului s-a confruntat adesea cu situații în care diferența dintre pedeapsa în sine și măsurile de garantare a executării pedepsei nu era întotdeauna clară în practică. Prin urmare, din rândul măsurilor luate după pronunțarea definitivă a sentinței trebuie identificate cele care sunt realmente susceptibile să redefinească sau să modifice întinderea pedepsei³⁰.

74. Acestea fiind spuse, definiția noțiunii „executarea pedepsei” nu este suficientă pentru soluționarea problemei ridicate în prezenta cauză.

2. Sensul și domeniul de aplicare ale articolului 17 din decizia-cadru

75. Aplicarea strictă a principiului potrivit căruia „executarea unei pedepse este reglementată de legea statului de executare” ridică în sine o dificultate în cazul în care executarea pedepsei a început deja pe teritoriul statului emitent și a continuat sub jurisdicția statului de executare. Despre care „executare” vorbim? Legiuitorul Uniunii a avut în vedere executarea pedepsei din momentul pronunțării hotărârii judecătorești în statul emitent sau executarea pedepsei din momentul transferării persoanei condamnate către autoritățile judiciare ale statului de executare?

76. Răspunsul se impune dacă ținem seama de principiile care stau la baza deciziei-cadru și de economia în care se înscrie articolul 17 din aceasta.

a) Principiul teritorialității legii penale

77. Articolul 17 din decizia-cadru vizează reglementarea conflictelor de legi și de competențe legate de executarea pedepsei care rezultă în mod inevitabil din transferarea persoanei condamnate de către autoritățile statului emitent către autoritățile statului de executare. Astfel, transferarea unei persoane condamnate presupune că aceasta și-a început executarea pedepsei pe teritoriul statului emitent și că va executa restul pedepsei, dacă este cazul, într-un penitenciar din statul de executare³¹.

78. Acest lucru explică faptul că, potrivit articolului 17 alineatul (2) din decizia-cadru, statul de executare are obligația de a deduce, în vederea calculului restului pedepsei de executat pe teritoriul său, perioada privării de libertate „deja executate” în statul emitent.

79. A permite statului de executare să aplice retroactiv legea sa națională în cazul pedepsei executate de persoana în cauză în statul emitent ar încălca principiul teritorialității legii penale, care a fost acceptat de comun acord.

80. Acest principiu al teritorialității legii penale este un principiu comun tuturor statelor membre. Legea penală are aplicabilitate teritorială, deoarece este expresia suveranității statelor membre. Prin urmare, competența teritorială a instanțelor în materie penală are în mod normal în legislațiile naționale un caracter de ordine publică. Din competența teritorială va decurge în mod obligatoriu legea națională aplicabilă.

30 — Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Del Río Prada împotriva Spaniei din 21 octombrie 2013, CE:ECHR:2013:1021JUD004275009, § 59, 83, 85 și jurisprudența citată, precum și § 89. În această hotărâre, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat astfel că noile modalități de aplicare a reducerilor de pedeapsă ca urmare a muncii prestate în detenție în cazul unei condamnări trecute nu pot fi asimilate cu o măsură care se referă doar la executarea pedepsei impuse. Prin prelungirea cu aproape nouă ani a încarcerării, aceste noi modalități au determinat, în opinia Curții Europene a Drepturilor Omului, o redefinire a întinderii „pedepsei” impuse și trebuie, în consecință, să fie apreciate în lumina garanțiilor stabilite la articolul 7 alineatul 1 ultima teză din CEDO (§ 109 și 110).

31 — Cu toate acestea, în anumite situații, este posibil ca persoana condamnată să se afle deja pe teritoriul statului de executare.

81. În consecință – și în principiu –, problema nu este aceea dacă, în interesul persoanei în cauză, ar fi mai potrivit să se aplice, în temeiul principiului retroactivității *in mitius*³² prevăzut la articolul 49 alineatul (1) ultima teză din cartă, dreptul penal bulgar pentru motivul că este vorba despre o lege penală mai favorabilă persoanei în cauză, iar nu dreptul penal danez. Nu există o astfel de alternativă într-o situație transfrontalieră precum cea în discuție în litigiul principal, deoarece aplicabilitatea legii penale reiese din însuși principiul teritorialității.

82. De altfel, însuși principiul retroactivității *in mitius* nu ni se pare aplicabil în speță. Astfel, în mod tradițional, acest principiu își găsește aplicarea în sfera conflictelor de legi în timp, iar nu, precum în speță, în sfera conflictelor de legi în spațiu. Fără îndoială, principiul respectiv ar trebui deci să fie aplicat dacă, în urma unei modificări a legii penale daneze, infracțiunea săvârșită de domnul Ognyanov ar fi scoasă de sub incidența legii menționate ulterior condamnării acestuia, în timpul executării pedepsei. În aceste condiții, autoritățile judiciare bulgare nu ar avea altă opțiune decât să pună în libertate persoana în cauză. În schimb, dacă legea bulgară ar fi cea care ar scoate de sub incidența legii penale fapta săvârșită de persoana în cauză, avem mari îndoieli că acest lucru ar duce, *ipso facto*, la eliberarea respectivei persoane. Astfel, fapta respectivă este pedepsită de legea daneză din cauza unei tulburări a ordinii publice daneze care nu intră în domeniul de aplicare al legii bulgare. În plus, este interesant să semnalăm că o astfel de ipoteză ar avea ca efect imposibilitatea realizării transferului în lumina articolului 3 alineatul (1) litera (e) din Convenția asupra transferării.

83. Dispozițiile deciziei-cadru par de altfel să susțină opinia noastră. Astfel, acest text nu impune dubla incriminare pentru infracțiunile enumerate la articolul 7 alineatul (1) și nu o prevede pentru celelalte infracțiuni decât cu titlu de posibilitate a statului de executare de a o solicita în temeiul articolului 7 alineatul (3) din decizia-cadru menționată. Prin urmare, considerăm că această normă confirmă caracterul teritorial al legii penale și conduce la respingerea principiului retroactivității *in mitius* ca fiind inadecvat într-o ipoteză precum cea în speță.

b) Principiul individualizării pedepsei

84. Decizia-cadru are ca obiectiv principal facilitarea reabilitării sociale a persoanelor condamnate la o pedeapsă privativă de libertate, oferind acestor persoane private de libertate în urma unei sentințe penale posibilitatea de a-și executa pedeapsa sau restul pedepsei în mediul lor social de origine.

85. Acest obiectiv reiese în mod clar din considerentul (9) și din articolul 3 alineatul (1) din decizia-cadru³³.

86. Aceasta presupune individualizarea de către autoritățile judiciare a tuturor măsurilor referitoare la executarea și la ajustarea pedepselor astfel încât să se favorizeze – cu respectarea intereselor societății și a drepturilor victimelor –, pe lângă prevenirea recidivei, integrarea sau reintegrarea socială a persoanei condamnate.

32 — În conformitate cu principiul legalității infracțiunilor și pedepselor, legea penală nu poate fi aplicată în mod retroactiv. Principiul retroactivității *in mitius* constituie o excepție de la acest principiu, întrucât impune aplicarea dispozițiilor penale celor mai favorabile persoanei condamnate.

33 — A se vedea de asemenea declarația Consiliului Uniunii Europene privind obiectivul de reabilitare socială al deciziei-cadru, potrivit căreia, „[f]iind cont de faptul că reabilitarea cu succes a unei persoane condamnate într-un stat cu care aceasta are cele mai strânse legături reprezintă scopul fundamental al [...] deciziei-cadru [...] și fiind de acord că încrederea reciprocă dintre statele membre nu face necesară introducerea unui motiv suplimentar pentru refuzul bazat pe inconsecvența recunoașterii hotărârilor judecătorești în scopul reabilitării, Consiliul subliniază că acest scop ar trebui să reprezinte un factor de primă importanță pentru statul emitent de fiecare dată când se ia o decizie privind necesitatea transmiterii hotărârii judecătorești și a certificatului către statul de executare” (a se vedea anexa II partea I din documentul Consiliului 6070/1/09 REV 1), precum și punctul 4.1 din Raportul Comisiei către Parlamentul European și Consiliu privind transpunerea de către statele membre a Deciziilor-cadru 2008/909/JAI, 2008/947/JAI și 2009/829/JAI, care privesc recunoașterea reciprocă în cazul hotărârilor judecătorești în materie penală care impun pedepse sau măsuri privative de libertate, în cazul deciziilor de probațiune și al sancțiunilor alternative și în cazul măsurilor de supraveghere judiciară ca alternativă la arestarea preventivă [COM(2014) 57 final].

87. În contextul punerii în aplicare a articolului 17 din decizia-cadru, principiul individualizării pedepsei, care reprezintă chiar una dintre funcțiile pedepsei, impune deci o repartizare clară a competențelor între statul emitent și statul de executare astfel încât să se garanteze că deciziile de executare a pedepsei sunt adoptate de autoritatea judiciară cea mai în măsură să aprecieze comportamentul persoanei în cauză.

88. Acest lucru presupune că autoritățile judiciare de la locul de detenție efectivă a persoanei în cauză sunt cele care se pronunță în legătură cu toate măsurile de ajustare a pedepsei, inclusiv măsurile de reducere a pedepsei care ar putea fi acordate persoanei condamnate.

89. Or, în mod incontestabil, este vorba despre autoritățile care se află cel mai aproape de această persoană, și anume cele din locul de detenție efectivă³⁴.

90. Fiind vorba în mod special despre o reducere a pedepsei ca urmare a muncii prestate în penitenciar, această măsură de individualizare nu are sens decât dacă este adoptată de aceeași autoritate care a urmărit și a evaluat munca prestată de persoana în cauză.

91. Astfel, nu are sens și nici temei juridic să se aplice, în locul legislației daneze, articolul 41 alineatul (3) din NK perioadei de detenție executate de domnul Ognyanov în Danemarca. O astfel de inițiativă ar fi, în sine, contrară principiului individualizării pedepsei, în măsura în care autoritățile judiciare bulgare s-ar afla în situația de a acorda o reducere a pedepsei unei persoane condamnate pe care, pe de o parte, nu o cunosc deloc și, pe de altă parte, căreia nu i-au urmărit munca prestată și nici progresele realizate. În schimb, nimic nu împiedică autoritățile judiciare bulgare, în scopul unei aprecieri mai generale a eforturilor de reabilitare socială de care dă dovadă persoana în cauză, să țină seama de munca prestată de domnul Ognyanov în timpul detenției sale în Danemarca, precum și de aprecierile efectuate în această privință de autoritățile omoloage daneze. Va fi vorba, printre altele, despre unul dintre criteriile care ar permite autorităților judiciare competente să aprecieze dacă este justificată plasarea persoanei în cauză în regim de eliberare condiționată.

92. Numai după încarcerarea persoanei în cauză într-un penitenciar bulgar vor putea autoritățile judiciare naționale, dacă este cazul, să procedeze la aplicarea articolului 41 alineatul (3) din NK. Această reducere a pedepsei va trebui să se înscrie în cadrul unei monitorizări regulate și personalizate a persoanei în cauză și nu va trebui să aibă caracter automat, astfel cum pare să rezulte din hotărârea Varhoven kasatsionen sad (Curtea Supremă de Casație)³⁵.

93. Având în vedere toate aceste elemente, considerăm, așadar, că respectarea principiilor teritorialității legii penale și individualizării pedepsei pe care se întemeiază decizia-cadru impune ca executarea unei pedepse privative de libertate și în special acordarea unei reduceri a pedepsei să fie reglementate de legea statului membru în care este deținută efectiv persoana condamnată.

94. Această interpretare este susținută de economia deciziei-cadru în care se inserează articolul 17 din aceasta.

34 — A se vedea Comunicarea Comisiei către Consiliu și către Parlamentul European intitulată „Recunoașterea reciprocă a hotărârilor definitive în materie penală” [COM(2000) 495 final], în care Comisia deja preciza că „hotărârile privind executarea care se întemeiază pe comportamentul deținutului trebuie să țină de competența statului membru de executare a pedepsei [...]. Astfel, autoritățile statului membru de executare a hotărârii sunt cele care se află în contact direct cu deținutul și, prin urmare, cele mai în măsură să îi aprecieze comportamentul” (punctul 9.1).

35 — Astfel, această instanță explică faptul că deducerea zilelor lucrate constituie „o consecință favorabilă cu aplicabilitate *obligatorie*, întemeiată pe faptul că persoana condamnată a prestat o muncă de interes general în timp ce își executa pedeapsa privativă de libertate și în timpul detenției sale” (sublinierea noastră).

c) Economia deciziei-cadru

95. Analiza economiei deciziei-cadru urmărește să demonstreze că articolul 17 din aceasta stabilește principiile aplicabile executării pedepsei din momentul în care s-a efectuat transferul persoanei condamnate.

96. În primul rând, trebuie să se țină seama de contextul în care au fost elaborate principiile menționate la articolul 17 din decizia-cadru. Astfel, decizia-cadru a fost adoptată pe baza unui anumit număr de instrumente existente și în special pe baza Convenției asupra transferării³⁶. Aceasta este menționată de altfel în considerentele (4) și (5) ale deciziei-cadru.

97. Formulările de la articolul 17 alineatul (1) din decizia-cadru sunt în esență identice cu cele folosite la articolul 9 alineatul (3) din Convenția asupra transferării. Astfel, această din urmă dispoziție precizează că „[e]xecutarea pedepsei este reglementată de legea statului de executare și acest stat este singurul competent să adopte toate deciziile adecvate”. Or – aspect important –, dispoziția în cauză este intitulată „*Consecințele transferării pentru statul de executare*”³⁷.

98. Ținând seama de contextul în care a fost adoptată decizia-cadru, este foarte probabil, așadar, ca legiuitorul Uniunii, prin faptul că a intitulat articolul 17 din decizia-cadru „Legea care reglementează executarea”, să fi vizat legea care reglementează executarea pedepsei „în urma transferării persoanei condamnate”.

99. În al doilea rând, trebuie să ținem seama de faptul că fiecare dintre principiile deciziei-cadru este stabilit potrivit unei ordini de succesiune cronologică.

100. Într-o primă etapă, articolele 4-14 din decizia-cadru stabilesc normele pe care statele membre trebuie să le aplice pentru a realiza transferul persoanei condamnate. Mai precis, articolele 4-6 din decizia-cadru precizează procedurile de transmitere a hotărârii judecătorești și a certificatului către statul de executare. Articolele 7-14 din decizia-cadru stabilesc, în continuare, principiile aplicabile deciziei de recunoaștere a hotărârii și a deciziei de executare a pedepsei. Articolul 13 din decizia-cadru prevede în această privință că statul emitent își păstrează dreptul de a retrage certificatul „[a]tât timp cât *executarea pedepsei nu a început încă în statul de executare*”³⁸.

101. Într-o a doua etapă, articolul 15 din decizia-cadru stabilește procedurile aplicabile transferului persoanei condamnate, în timp ce articolul 16 din aceasta are în vedere dispoziții specifice pentru cazul în care persoana în cauză tranzitează teritoriul unui alt stat membru.

102. Aceste dispoziții se înscriu, așadar, într-o succesiune perfect logică și articolul 17 din decizia-cadru constituie în mod evident prelungirea acestei succesiuni prin aceea că stabilește principiile aplicabile executării pedepsei „după transferarea persoanei condamnate” către autoritățile judiciare ale statului de executare.

103. Articolul 17 din decizia-cadru trebuie de asemenea interpretat în lumina normelor prevăzute de dispozițiile următoare din decizia-cadru și în special la articolul 22 din aceasta.

104. Articolul 22, intitulat „Consecințele transferării persoanei condamnate”, descrie în mod deosebit de edificator transferul de competențe care însoțește în mod necesar transferarea persoanei condamnate.

36 — A se vedea în special punctul 3.2.1.5 din Cartea verde privind apropierea, recunoașterea reciprocă și executarea sancțiunilor penale în Uniunea Europeană [COM(2004) 334 final].

37 — Sublinierea noastră.

38 — Sublinierea noastră.

105. Astfel, legiuitorul Uniunii arată, la articolul 22 alineatul (1) din decizia-cadru, că statul emitent nu mai poate proceda la executarea unei pedepse începând din momentul în care „executarea acesteia a început în statul de executare”. Aceasta înseamnă în mod foarte clar că, până la începerea executării pedepsei în statul de executare, statul emitent rămâne competent, în acest sens, cu privire la executarea sentinței. Articolul 22 alineatul (2) din decizia-cadru precizează de altfel că, dacă statul de executare se află în imposibilitate de a executa pedeapsa din cauza evadării persoanei condamnate din custodie, „*dreptul de a executa sentința revine statului emitent*”³⁹.

106. Prin urmare, numai după recunoașterea hotărârii judecătorești de către statul de executare și după ce s-a efectuat transferarea persoanei condamnate, statul de executare are dreptul să procedeze la executarea *stricto sensu* a pedepsei privative de libertate. Atât timp cât hotărârea judecătorească nu a fost recunoscută și cât persoana condamnată se află încă sub jurisdicția autorităților judiciare ale statului emitent, executarea pedepsei este reglementată de legea acestui din urmă stat. În consecință, statului emitent îi revine sarcina de a decide, în conformitate cu legislația sa națională, asupra aspectelor legate de reducerea pedepsei.

107. În al treilea rând, trebuie precizat că, în sistemul deciziei-cadru, statului emitent îi revine sarcina de a analiza dacă este oportun să organizeze transferarea deținutului în statul său membru de origine sau de reședință⁴⁰.

108. Or, transferarea este, din toate punctele de vedere, o măsură de executare a pedepsei⁴¹, poate una dintre ultimele pe care le-ar putea adopta autoritățile judiciare ale statului emitent. Este vorba, mai exact, despre o măsură de individualizare a pedepsei având ca obiectiv facilitarea reabilitării sociale a persoanei condamnate.

109. Potrivit articolului 4 alineatul (2) din decizia-cadru, transmiterea hotărârii judecătorești în scopul recunoașterii acesteia poate avea loc din momentul în care autoritatea competentă a statului emitent, eventual în urma consultării autorităților judiciare ale statului de executare, dobândește certitudinea că executarea pedepsei de către statul de executare ar servi scopului de a facilita reabilitarea socială a persoanei condamnate.

110. Pentru a dobândi o astfel de certitudine, legiuitorul Uniunii precizează în considerentul (9) al deciziei-cadru că autoritățile judiciare ale statului emitent vor trebui „să țină cont de elemente precum atașamentul persoanei [față de] statul de executare, faptul dacă persoana în cauză consideră sau nu statul de executare ca un loc față de care are legături familiale, lingvistice, culturale, sociale sau economice sau de alt tip”.

111. Așa cum statului emitent îi revine sarcina de a realiza o astfel de apreciere, acestuia îi revine și sarcina de a analiza dacă, având în vedere perioada de detenție executată de persoana în cauză pe teritoriul său și ținând seama de eforturile sale, această persoană ar trebui să beneficieze de reducerile de pedeapsă admise de legislația națională.

112. Faptul că statul emitent este obligat să menționeze în certificatul anexat hotărârii judecătorești numărul de zile suplimentare care trebuie dedus din perioada de privare de libertate deja executată confirmă această interpretare.

39 — Sublinierea noastră.

40 — A se vedea articolul 4 alineatul (1) din decizia-cadru.

41 — A se vedea în această privință Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Szabó împotriva Suediei din 27 iunie 2006, CE:ECHR:2006:0627DEC002857803, p. 12.

113. Certificatul este un formular tip care figurează în anexa I la decizia-cadru⁴². Acest formular conține diverse rubrici pe care autoritățile judiciare ale statului emitent trebuie să le completeze. Rubricile respective permit în special introducerea informațiilor despre autoritatea care a pronunțat hotărârea și persoana urmărită penal, precum și despre natura infracțiunii săvârșite și despre natura și durata pedepsei. Acuratețea acestor informații trebuie să fie certificată de către autoritățile judiciare ale statului emitent⁴³. Astfel, este vorba despre informații esențiale care trebuie să îi permită statului de executare să efectueze un control minim al hotărârii judecătorești⁴⁴ și care trebuie, *in fine*, să garanteze buna executare a pedepsei. Autoritatea judiciară a statului de executare recunoaște hotărârea judecătorească pe baza certificatului transmis de autoritatea judiciară a statului emitent, care atestă caracterul legal și executoriu al acesteia. În caz contrar, dacă certificatul nu este complet sau dacă este inexact, acest fapt constituie un motiv de nerecunoaștere a hotărârii judecătorești și de neexecutare a pedepsei în conformitate cu articolul 9 din decizia-cadru.

114. În scopul analizei noastre, trebuie să facem referire la informațiile cerute la rubrica (i) punctul 2 din modelul de certificat care figurează în anexa I la decizia-cadru și care privesc durata pedepsei. Aceste informații garantează efectul util al articolului 17 alineatul (2) din decizia-cadru.

115. La punctul 2.2 al acestei rubrici, statul emitent trebuie să precizeze, în număr de zile, perioada totală a pedepsei privative de libertate deja executate în raport cu pedeapsa în cauză. Se are în vedere pedeapsa brută.

116. În schimb, conform punctului 2.3 din rubrica menționată, acest stat are de asemenea libertatea să deducă din această perioadă un număr de zile suplimentare „din alte motive decât cel menționat la punctul 2.2”, legiuitorul Uniunii menționând cu titlu de exemplu amnistia, grațierea sau măsurile de clemență. Acest punct 2.3 îi permite, așadar, statului emitent să facă precizări suplimentare în cazul în care anumite împrejurări deosebite au determinat deja reducerea pedepsei.

117. Aceste elemente demonstrează că statul emitent este cel căruia îi revine sarcina de a statua cu privire la reducerile de pedeapsă aferente perioadei de detenție executate pe teritoriul său, întrucât, în certificat, statul emitent trebuie să informeze statul de executare dacă trebuie dedus un număr de zile mai mare decât numărul de zile petrecute efectiv în detenție și, dacă este cazul, numărul exact de zile. Formularea folosită de legiuitorul Uniunii în ceea ce privește natura motivelor care ar putea justifica reducerea pedepsei este în mod evident destul de vagă. În plus, lista acestor motive nu este exhaustivă, după cum arată folosirea locuțiunii adverbiale „de exemplu”. Prin urmare, legiuitorul Uniunii a urmărit să acopere într-o măsură cât mai mare toate împrejurările deosebite care pot determina o reducere a pedepsei în diferitele state membre. În consecință, este rezonabil să considerăm că o reducere a pedepsei acordată ca urmare a progreselor realizate de persoana condamnată intră în sfera motivelor menționate.

118. Având în vedere aceste elemente, suntem, așadar, convinși că statul de executare nu își poate substitui dreptul de a executa pedepsele și în special legislația națională privind reducerea pedepselor dreptului statului emitent, intervenind, prin urmare, asupra deducerii operate de acesta din urmă și riscând să aducă o gravă atingere nu numai principiului recunoașterii reciproce, ci și suveranității teritoriale a Regatului Danemarcei.

42 — Legiuitorul Uniunii s-a inspirat din modelul de certificat prevăzut la articolul 54 din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2001, L 12, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 74).

43 — Articolul 5 alineatul (2) din decizia-cadru.

44 — Acesta se va asigura în special că decizia de executare emană într-adevăr de la autoritatea competentă în conformitate cu dreptul statului emitent și că intră într-adevăr în domeniul de aplicare al deciziei-cadru.

119. Astfel, într-o cauză precum cea în discuție în litigiul principal, Regatul Danemarcei a arătat în mod expres că nu acordă o reducere a pedepsei ca urmare a muncii prestate în penitenciar. Prin urmare, în conformitate cu principiul încrederii reciproce pe care se întemeiază decizia-cadru, Republica Bulgaria nu are altă opțiune decât să respecte aplicarea dreptului în vigoare în statul emitent, chiar dacă, pentru a relua formularea folosită de Curte în Hotărârea din 11 februarie 2003, Gözütok și Brügge⁴⁵, „aplicarea propriului drept național ar conduce la o soluție diferită”⁴⁶.

120. În consecință, punerea în practică a unei astfel de inițiative ar aduce în mod inevitabil atingere încrederii reciproce dintre statele membre și ar risca să compromită realizarea obiectivelor urmărite de decizia-cadru.

121. În plus, amintim că dreptul de a pedepsi constituie unul dintre atributele esențiale ale statului și că dreptul penal, inclusiv dreptul cu privire la executarea pedepselor, se află în centrul suveranității naționale. Prin urmare, dreptul cu privire la executarea pedepselor ține de competența recunoscută statelor de a-și decide propria politică penală, după cum reiese din caracterul său teritorial⁴⁷.

122. Or, în prezenta cauză, domnul Ognyanov, prin acțiunile sale, a adus atingere ordinii publice a Regatului Danemarcei. Prin urmare, competența de a-l judeca și de a-l condamna pentru infracțiunile săvârșite revine autorităților judiciare ale acestui stat membru. De asemenea, detenția domnului Ognyanov a avut loc inițial pe teritoriul danez și sub jurisdicția autorităților daneze.

123. Ținând seama de competența teritorială respectivă, este evident, prin urmare, că articolul 41 alineatul (3) din NK nu este „aplicabil” în cazul executării pedepsei pe teritoriul danez fără a se încălca suveranitatea teritorială a Regatului Danemarcei.

124. În cele din urmă, dacă articolul 17 din decizia-cadru ar trebui interpretat în sensul că admite aplicarea legii statului de executare în cazul executării pedepsei în statul emitent, acest lucru ar însemna să se aducă atingere și principiului fundamental al egalității de tratament. Astfel, persoanele care își execută pedeapsa în același penitenciar ar fi supuse sau ar urma să fie supuse unor regimuri juridice diferite în ceea ce privește executarea pedepsei și în special în ceea ce privește reducerea pedepsei.

125. Acest lucru ar da naștere unor situații inextricabile, care nu ar permite garantarea aplicării echitabile și juste a normelor și ar risca, cu siguranță, să pună în pericol succesul deciziei-cadru.

126. Având în vedere toate aceste elemente, considerăm, prin urmare, ținând seama de principiile care stau la baza deciziei-cadru, și anume, pe de o parte, încrederea reciprocă între statele membre și, pe de altă parte, principiul teritorialității legii penale și principiul individualizării pedepsei, că articolul 17 alineatele (1) și (2) din decizia-cadru trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale care permite autorităților judiciare ale statului de executare să acorde persoanei condamnate o reducere a pedepsei ca urmare a muncii prestate de aceasta din urmă pe durata detenției sale în statul emitent.

127. Recunoaștem că o astfel de interpretare nu permite diferențierea deciziei-cadru întemeiată pe principiul recunoașterii reciproce de mecanismele tradiționale de cooperare judiciară concepute sub forma unei cooperări între state suverane. Totuși, în opinia noastră, aceasta este singura interpretare posibilă dacă dorim să ținem seama pe deplin de lipsa armonizării normelor cu privire la executarea pedepselor în cadrul Uniunii.

45 — C-187/01 și C-385/01, EU:C:2003:87.

46 — Punctul 33.

47 — A se vedea în această privință Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Del Río Prada împotriva Spaniei din 21 octombrie 2013, CE:ECHR:2013:1021JUD004275009, § 84.

B – Cu privire la a doua întrebare

128. A doua întrebare se referă la întinderea obligației de informare ce revine autorităților judiciare ale statului de executare în temeiul articolului 17 din decizia-cadru. Întrebarea se pune în ipoteza în care această dispoziție ar permite autorităților judiciare bulgare să aplice articolul 41 alineatul (3) din NK perioadei în care persoana condamnată s-a aflat în detenție în Danemarca.

129. Sofiyski gradski sad (Tribunalul Orașului Sofia) ridică problema dacă autoritățile judiciare bulgare, atunci când primesc o cerere în acest sens, sunt obligate să informeze omoloagele lor daneze în legătură cu aplicabilitatea unei astfel de legislații și, după caz, în legătură cu natura informațiilor care trebuie furnizate în această privință.

130. Ținând seama de răspunsul pe care îl propunem la prima întrebare, considerăm că nu este util să răspundem la a doua întrebare.

C – Cu privire la a treia întrebare

131. În ipoteza în care Curtea ar considera că articolul 17 alineatele (1) și (2) din decizia-cadru se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, instanța de trimitere solicită prin intermediul celei de a treia întrebări să se stabilească în esență dacă dreptul Uniunii se opune ca aceasta să aleagă să aplice „totuși” articolul 41 alineatul (3) din NK perioadei în care domnul Ognyanov s-a aflat în detenție în Danemarca, pentru motivul că ar fi vorba despre o legislație mai favorabilă.

132. Trebuie să admitem că, într-adevăr, reducerea pedepsei în discuție nu este neglijabilă.

133. Întrucât legislația daneză este mai strictă în ceea ce privește reducerea pedepsei ca urmare a muncii prestate în detenție, aplicarea articolului 41 alineatul (3) din NK perioadei în care domnul Ognyanov s-a aflat în detenție în Danemarca i-ar da acestuia posibilitatea să beneficieze efectiv de o reducere a pedepsei, nu de 1 an, 8 luni și 20 de zile, ci de 2 ani, 6 luni și 24 de zile, ceea ce i-ar permite să fie pus în libertate mult mai devreme.

134. Cu toate acestea, întrebarea adresată de instanța de trimitere se bazează pe o premisă care trebuie respinsă de la bun început. Astfel, Sofiyski gradski sad (Tribunalul Orașului Sofia) întreabă în realitate dacă poate aplica o reglementare națională, considerată totuși contrară dreptului Uniunii, pentru motivul că aceasta este mai favorabilă pentru persoana în cauză.

135. Această întrebare a fost redactată de instanța de trimitere, în termeni diferiți, în cadrul cererii de decizie preliminară formulată în cauza Ognyanov (C-614/14), aflată pe rolul Curții.

136. Vom răspunde, în consecință, în aceeași termeni cu cei utilizați în cadrul Concluziilor noastre prezentate în cauza Ognyanov⁴⁸, adăugând totuși unele observații.

137. În primul rând, conform articolului 280 TFUE, „[h]otărârile Curții [...] au forță executorie”. După cum am menționat la punctul 111 din concluziile menționate, Curtea, sesizată în temeiul articolului 267 TFUE, nu emite un aviz consultativ. Prin urmare, reiese dintr-o jurisprudență constantă că o hotărâre pronunțată cu titlu preliminar de Curte obligă instanța națională, în ce privește interpretarea sau validitatea actelor în cauză ale instituțiilor Uniunii, la soluționarea litigiului principal⁴⁹.

48 — C-614/14, EU:C:2016:111.

49 — Hotărârea din 5 octombrie 2010, Elchinov (C-173/09, EU:C:2010:581, punctul 29 și jurisprudența citată).

138. În al doilea rând, în cazul în care Curtea ar considera că articolul 17 alineatele (1) și (2) din decizia-cadru se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, instanța de trimitere ar fi obligată, după cum am arătat, să interpreteze dispozițiile articolului 41 alineatul (3) din NK în lumina textului și a finalității deciziei-cadru, îndepărtându-se, dacă este necesar, de jurisprudența constantă a Varhoven kasatsionen sad (Curtea Supremă de Casație), ținând seama de obligația sa de interpretare conformă.

139. În al treilea rând și în orice caz, amintim instanței de trimitere că, în lipsa aplicabilității articolului 41 alineatul (3) din NK perioadei în care persoana în cauză s-a aflat în detenție în Danemarca, regula retroactivității legii penale mai favorabile care figurează la articolul 49 alineatul (1) ultima teză din cartă (principiul retroactivității *in mitius*) nu poate fi aplicată.

140. În sfârșit, în al patrulea rând, reducerea pedepsei, pe care pune accentul instanța de trimitere, ne face să pierdem din vedere că transferarea domnului Ognyanov în Bulgaria îi este, în sine, mai favorabilă, întrucât acesta poate executa restul pedepsei în mediul social din care provine, facilitându-se astfel reintegrarea sa socială.

141. Ținând seama de aceste considerații, în ipoteza în care Curtea ar considera că articolul 17 alineatele (1) și (2) din decizia-cadru se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, instanța de trimitere ar fi obligată, în consecință, în conformitate cu obligația sa de interpretare conformă, să respingă interpretarea reținută de Varhoven kasatsionen sad (Curtea Supremă de Casație) cu privire la articolului 41 alineatul (3) din NK, înlăturând aplicarea acestei dispoziții pentru perioada în care persoana în cauză s-a aflat în detenție în Danemarca.

142. Ca urmare a acestor clarificări, dorim să tragem câteva concluzii cu privire la repartizarea competențelor stabilite prin decizia-cadru între autoritățile judiciare ale statului emitent și cele ale statului de executare.

D – Bilanțul privind repartizarea competențelor stabilite prin decizia-cadru între autoritățile judiciare ale statului emitent și cele ale statului de executare

1. Dreptul care reglementează executarea pedepsei privative de libertate înainte de transferarea persoanei condamnate

143. În cazul în care, într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, persoana în cauză este inițial încarcerată în statul emitent, legea aplicabilă executării pedepsei sale este, evident, legea aceluși stat. Toate măsurile privind executarea pedepsei pe teritoriul statului respectiv, fie că este vorba despre măsuri privind punerea în aplicare a pedepsei, precum mandatul de arestare, fie despre cele care privesc ajustarea pedepsei, precum regimul de executare deschis, țin de dreptul statului emitent.

144. După cum am arătat, statului emitent îi revine și sarcina să verifice dacă este necesar să se organizeze transferarea deținutului către statul membru de origine sau de reședință⁵⁰.

145. Or, transferarea este, într-adevăr, o măsură de punere în aplicare a pedepsei, mai exact o măsură de individualizare care urmărește ca persoana în cauză să poată executa pedeapsa privativă de libertate cât mai aproape posibil de mediul său familial și de mediul social în care va trebui să se reintegreze⁵¹.

50 — A se vedea articolul 4 alineatul (1) din decizia-cadru.

51 — Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Szabó împotriva Suediei din 27 iunie 2006, CE:ECHR:2006:0627DEC002857803, p. 14.

146. Așa cum statului emitent îi revine obligația să realizeze o astfel de apreciere, acesta are și competența să stabilească dacă, în conformitate cu legislația sa națională și având în vedere eforturile depuse de deținut, acesta poate beneficia de alte măsuri de ajustare a pedepsei, inclusiv de măsuri de reducere a pedepsei.

147. O asemenea repartizare a competențelor impune statului emitent să decidă cu privire la toate aspectele legate de reducerea pedepselor înainte de transferarea persoanei condamnate⁵².

148. Amintim că acesta este de altfel însuși scopul punctului 2.3 din rubrica (i) a modelului de certificat prevăzut în anexa I la decizia-cadru.

149. Astfel, transferul persoanei condamnate nu trebuie să priveze de orice efect util reducerile de pedeapsă la care aceasta are dreptul, dacă este cazul, în temeiul dreptului statului emitent și al hotărârilor pronunțate de instanța competentă⁵³. Prin urmare, autoritățile judiciare ale statului emitent trebuie să fie în măsură să emită un certificat în care să se specifice nu numai durata condamnării și a pedepsei executate *stricto sensu*, ci și ceea ce s-a dedus cu titlu de reducere a pedepsei în conformitate cu legislația națională. De asemenea, acestea trebuie să fie în măsură să ofere unele detalii referitoare la evaluarea realizată cu privire la eforturile de reabilitare ale individului.

150. Prin urmare, statul de executare nu poate substitui dreptul său cu privire la executarea pedepselor dreptului statului emitent, chiar dacă legislația sa este mai favorabilă persoanei în cauză, întrucât acest lucru nu ar însemna doar încălcarea termenilor articolului 17 din decizia-cadru, ci ar aduce de asemenea o atingere gravă suveranității statului emitent și, prin urmare, principiului recunoașterii reciproce.

2. Solicitarea de informații prealabilă transferării

151. În cazul în care persoana condamnată este transferată în statul de executare, este perfect logic ca autoritățile judiciare ale statului emitent să obțină informații cu privire la dispozițiile aplicabile în ceea ce privește eliberarea înainte de termen sau condiționată, după cum este prevăzut la articolul 17 alineatul (3) din decizia-cadru. Din nou, trebuie ținut cont de faptul că, prin săvârșirea unei crime sau a unei infracțiuni, s-a adus atingere ordinii publice a statului emitent. Prin urmare, acesta din urmă trebuie să aibă certitudinea că executarea pedepsei pe teritoriul statului de executare aduce o soluție adecvată la tulburarea ordinii publice provocate pe teritoriul său. Statul emitent va aprecia, astfel, dacă, în lumina acestor noi dispoziții, pedeapsa își păstrează, în general, coerența pe care a avut-o la data pronunțării. Dacă se teme că transferul ar putea conduce la ceea ce el consideră a fi o eliberare înainte de termen sau dacă apreciază că pedeapsa nu mai este proporțională cu atingerea adusă, poate decide să nu transfere persoana condamnată și să retragă certificatul.

152. Solicitarea de informații trebuie formulată înainte de transferarea persoanei în cauză, întrucât, odată ce transferul a fost realizat, statul emitent nu mai poate impune propria concepție privind măsurile de executare a pedepselor și nu poate reveni asupra deciziei de transfer.

52 — Ținând seama de repartizarea competențelor, reducerea pedepsei nu se aplică perioadei totale de detenție, ci succesiv fiecareia dintre perioadele de detenție în statul emitent și în statul de executare.

53 — A se vedea în special în această privință Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Del Río Prada împotriva Spaniei din 21 octombrie 2013, CE:ECHR:2013:1021JUD004275009, § 107.

3. Dreptul care reglementează executarea pedepsei privative de libertate după transferarea persoanei condamnate

153. Transferul persoanei condamnate implică în mod automat și în mod necesar un transfer concomitent de competențe în ceea ce privește executarea pedepsei în favoarea statului de executare, pentru aceleași motive cu cele menționate mai sus. Pe de o parte, pentru motivul că executarea pedepsei va continua acum pe teritoriul și sub jurisdicția acestui stat. Pe de altă parte, pentru motivul că, din momentul transferului, numai autoritățile judiciare ale statului de executare vor fi în măsură să stabilească condițiile de executare a pedepsei având în vedere eforturile de reintegrare ale persoanei condamnate, precum și situația sa financiară, familială și socială.

154. După realizarea transferului, este evident că nu se poate impune statului de executare să solicite autorizarea statului emitent înainte de a adopta o măsură de individualizare a pedepsei, de exemplu sub forma unei reduceri a sentinței ori a eliberării înainte de termen sau condiționate. După cum am văzut, întrebările referitoare la existența, la procedurile de executare, precum și la justificarea unui regim de eliberare intră în competența recunoscută statelor de a decide politica lor penală. În astfel de circumstanțe, solicitarea unei autorizații din partea statului emitent ar însemna încălcarea suveranității statului de executare, precum și a independenței sistemului judiciar al acestuia.

155. Statul de executare trebuie să asigure executarea pedepsei ca și cum aceasta ar fi fost dispusă de propriile sale autorități judiciare. În ceea ce privește statul emitent, în conformitate cu principiul încrederii reciproce, acesta nu poate decât să respecte aplicarea dreptului în vigoare în statul de executare, chiar dacă, pentru a relua termenii Curții din Hotărârea din 11 februarie 2003, Gözütok și Brügger⁵⁴, „punerea în aplicare a propriului drept național ar conduce la o soluție diferită”⁵⁵.

156. Prin adoptarea deciziei-cadru, statele membre erau perfect conștiente de diferențele existente între sistemele lor juridice respective cu privire la executarea hotărârilor penale. În ceea ce privește, de exemplu, normele aplicabile în materie de eliberare înainte de termen sau condiționată, în unele state membre, persoana condamnată este eliberată după ce a executat două treimi din pedeapsă, în timp ce în altele eliberarea are loc după executarea unei treimi din pedeapsă. Astfel, statele membre au fost pe deplin conștiente de faptul că transferarea unei persoane condamnate poate avea impact asupra duratei efective a privării de libertate care ar fi executată în raport cu pedeapsa pronunțată inițial, precum și, prin urmare, asupra datei eliberării⁵⁶. De altfel, pentru acest motiv și în special pentru a evita o eliberare pe care statul emitent ar califica-o drept „înainte de termen” în ceea ce privește infracțiunea comisă pe teritoriul său, legiuitorul Uniunii a prevăzut „rezerva” de la articolul 17 alineatul (3) din decizia-cadru⁵⁷.

157. În ipoteza în care statul de executare ar aplica norme mai stricte, transferul persoanei condamnate către acest stat ar fi, într-adevăr, susceptibil de a conduce, *de facto*, la o pedeapsă cu închisoarea mai mare decât cea care ar fi fost executată în statul emitent.

54 — C-187/01 și C-385/01, EU:C:2003:87.

55 — Punctul 33.

56 — A se vedea studiul realizat de IRCP intitulat „Material detention condition, execution of custodial sentences and prisoner transfer in the EU Member States”, 2011. A se vedea de asemenea punctul 4.1.8 din cartea verde a Comisiei menționată la nota de subsol 36 din prezentele concluzii, în care Comisia arată că „diferențele dintre legislațiile statelor membre în ceea ce privește perioada minimă de încarcerare [...] au creat dificultăți de aplicare și chiar refuzuri ale transferării, deoarece acestea pot duce la pedepse mai ușoare sau chiar la o eliberare imediată”. Astfel de dificultăți au fost întâmpinate în aceiași termeni în aplicarea Convenției asupra transferării.

57 — Amintim că, în conformitate cu această dispoziție, „[I]a cerere, autoritatea competentă a statului de executare informează autoritatea competentă a statului emitent cu privire la dispozițiile aplicabile în ceea ce privește posibila eliberare înainte de termen sau condiționată. Statul emitent poate fi de acord cu aplicarea acestor dispoziții sau poate retrage certificatul”.

158. Curtea Europeană a Drepturilor Omului nu are nicio obiecție cu privire la dreptul la libertate și la siguranță prevăzut la articolul 5 din CEDO, cu condiția ca perioada de detenție să nu o depășească pe cea pronunțată la încheierea procedurilor penale inițiale. Instanța menționată nu exclude totuși ca o pedeapsă privativă de libertate *de facto* în mod semnificativ mai mare în statul de executare să poată angaja răspunderea statului emitent în temeiul articolului 5 din CEDO, și aceasta din cauza consecințelor care erau previzibile în momentul în care a fost decis transferul⁵⁸.

VII – Concluzie

159. Având în vedere considerațiile care precedă, propunem Curții să răspundă la întrebările adresate de Sofiyski Gradski sad (Tribunalul Orașului Sofia, Bulgaria) după cum urmează:

- „1) Având în vedere principiile care stau la baza Deciziei-cadru 2008/909/JAI a Consiliului din 27 noiembrie 2008 privind aplicarea principiului recunoașterii reciproce în cazul hotărârilor judecătorești în materie penală care impun pedepse sau măsuri privative de libertate în scopul executării lor în Uniunea Europeană, și anume, pe de o parte, principiul încrederii reciproce între statele membre și, pe de altă parte, principiile teritorialității legii penale și individualizării pedepsei, articolul 17 alineatele (1) și (2) din decizia-cadru trebuie interpretat în sensul că se opune unei norme naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care permite autorităților judiciare ale statului membru căruia îi este transmisă o hotărâre judecătorească în vederea recunoașterii și executării sale să acorde persoanei condamnate o reducere a pedepsei ca urmare a muncii prestate de aceasta din urmă în perioada de detenție în statul în care a fost pronunțată hotărârea judecătorească.
- 2) Sofiyski gradski sad (Tribunalul Orașului Sofia) trebuie, potrivit obligației sale de interpretare conformă, să respingă interpretarea reținută de Varhoven kasatsionen sad (Curtea Supremă de Casație, Bulgaria) privind articolul 41 alineatul (3) din Nakazatelen Kodeks (Codul penal bulgar), înlăturând aplicarea acestei dispoziții perioadei de detenție executate de persoana în cauză în Danemarca.”

58 — Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Szabó împotriva Suediei din 27 iunie 2006, CE:ECHR:2006:0627DEC002857803, p. 9. În cauza în care s-a pronunțat această hotărâre, persoana condamnată s-ar fi putut aștepta în mod rezonabil să fie eliberată în Suedia după executarea a două treimi din pedeapsa cu închisoarea de zece ani, și anume după șase ani și opt luni. Ca urmare a transferării sale în Ungaria, aceasta nu putea solicita eliberarea condiționată decât după executarea a patru cincimi din pedeapsă, adică după opt ani. În drept, condamnarea nu era deci agravată, însă în fapt persoana condamnată trebuia să execute în Ungaria o pedeapsă cu închisoarea mai mare cu un an și patru luni față de cea pe care ar fi trebuit s-o execute în Suedia. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a trebuit, în consecință, să stabilească dacă transferul persoanei în cauză în Ungaria și extinderea *de facto* a perioadei de detenție puteau constitui o încălcare a articolului 5 din CEDO. În această cauză, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a considerat că perioada suplimentară de detenție pe care persoana condamnată risca să o execute în Ungaria era echivalentă cu 20 % din durata pedepsei la care aceasta s-ar fi așteptat, în cazul în care ar fi executat-o în Suedia. După ce a arătat că diferența de un an și patru luni nu este neglijabilă, această instanță a hotărât totuși că durata detenției pe care persoana condamnată o va executa rămâne în limitele pedepsei pronunțate.